Należność pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok 6. Warszawa, dnia 15 lipca 1930 r. № 13.

OSZCZĘDNOŚĆ

Dwutygodnik poświęcony sprawie organizacji oszczędności w Polsce.

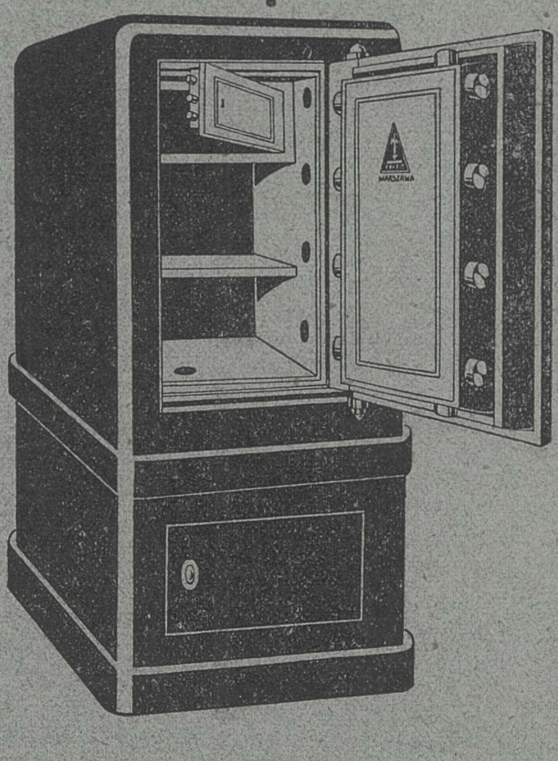
ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH i POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI
W WARSZAWIE.

TREŚĆ:

REDAKCJA
WARSZAWA, PL. NAPOLEONA Nr. 7, tel. 88-90.
(GMACH POLSKIEGO BANKU KOMUNALNEGO).

ADMINISTRACJA
Warszawa, ul. Ś-to Krzyska Nr. 13,
tel. 442-63.

NAKŁAD I WYDAWNICTWO
„SAMORZĄDOWEGO INSTYTUTU WYDAWNICZEGO"
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w Warszawie, ul. Ś-to Krzyska Nr. 13.
Tel. 442-63.

Rok 6. Warszawa, dnia 15 lipca 1930 r. № 13.

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE.

ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH I POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE.

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

Rocznie	zł. 32.—
Półrocznie	„ 16.—
Kwartalnie	„ 8.—
Miesięcznie	„ 3,—
Cena Nr. pojedyńczego	„ 1.40

Redaktor ALEKSANDER SŁOMIŃSKI
REDAKCJA: Warszawa, pl. Napoleona Nr. 7, tel. 88-90
ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. 5-to Krzyska 13.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie, ul. 5-to-Krzyska Nr. 13 m. 15. Tel. 442-63.

Rozważania o kapitalizacji wewnętrznej.

Jedną z ważniejszych przyczyn potęgujących u nas kryzys gospodarczy (istniejący w całym niemal świecie) jest brak w dostatecznej ilości odpowiedniego kredytu długoterminowego. Brak ten odczuwany jest zarówno na wsi, t. j wśród warsztatów produkcji rolnej, jak i w mieście na potrzeby inwestycyjne przemysłu, na potrzeby urządzeń kulturalnych i t.p. w miastach oraz na budowlany ruch mieszkaniowy.

Ziemie nasze (zwłaszcza dzielnica porosyjska i poaustrjacka) i przed wojną światową nie obfitowały we własne kapitały długoterminowe; jednakże wzorowe nasze instytucje kredytowe umiały przyciągnąć kapitały obce, a listy zastawne naszych towarzystw kredytowych znajdywały nabywców poza granicami kraju. Wskutek wojny, a w szczególności inflacji pieniądza papierowego i wywołanej tem deprecjacji pieniądza obiegowego i kapitałów w tem pieniądzu wyrażonych oraz częściowej tylko ich waloryzacji, polski kapitał pieniężny zmalał w bardzo znacznym stopniu, tak iż dziś jest go znacznie mniej, niż w latach przedwojennych. Niezależnie od wymienionych powodów, na zmniejszenie podaży kapitału wpłynął w dużym stopniu „kryzys zaufania"; kryzys ten dotyczy nietylko jednostki monetarnej, w której wyrażone są zobowiązania, lecz dotyczy w poważnej mierze całego stosunku pomiędzy wierzycielem i dłużnikiem; historja ostatnich lat kilkunastu (moratorja wojenne, dewaluacja, spłata w nominalnej ilości, niedostateczna waloryzacja, moratorja wg „lex Zoll", trudności egzekucyjne, upadłości, „nadzory sądowe"), przyniosła dostateczną ilość przykładów zaostrzenia tych stosunków.

Gdy z jednej więc strony podaż kapitałów, zwłaszcza długoterminowych, zmalała, to z drugiej strony, zapotrzebowanie na nie znacznie wzrosło; w szczególności na mieszkaniowy ruch budowlany oraz na potrzeby inwestycyjne miast naszych, których zaniedbany — przez długi okres czasu — stan kulturalny musi być doprowadzony do należytego poziomu.

Jaki jest stosunek kapitałów zagranicznych do naszego rynku pieniężnego? Czy z tej strony można oczekiwać rychłego i dostatecznego zasilenia naszego życia gospodarczego kapitałami długoterminowemi, których w niektórych krajach jest poddostatkiem?

Na pytania te musimy sobie wyraźnie odpowiedzieć, że nie należy oczekiwać, aby w najbliższej przyszłości długoterminowy kapitał zagraniczny przypłynął do nas w takich ilościach, by mógł on, choć częściowo zaspokoić nasze najpilniejsze potrzeby.

Nie wdając się tutaj bliżej w analizę tego zjawiska, chcemy tylko podkreślić szczególne warunki, w jakich Państwo nasze pod względem kredytowym w stosunku do kapitału zagranicznego się znajduje. Z różnych względów i uprzedzeń, kraj nasz nie jest zaliczany przez finansjerę międzynarodową do dłużników pierwszego rzędu, którym udzielane są pożyczki na warunkach, nazwijmy je „normalnych"; porównywując warunki (stopa procentowa, kurs emisyjny etc) naszych ostatnich pożyczek zagranicznych zaciągniętych przez Państwo i niektóre samorządy, z warunkami innych pożyczek zaciąganych w tym samym okresie na rynkach międzynarodowych, musimy z przykrością stwierdzić, że warunki te są dla nas znacznie uciążliwsze, aniżeli dla wielu innych państw.

Istnieją wskazówki, że na warunkach uciążliwych udałoby się nam znaleźć odpowiednie kredyty, ale na przyjęcie takich warunków nie pozwala nam prestige państwa oraz ocena przez nas naszych warunków politycznych i gospodarczych, z drugiej zaś strony przyjęcie takich warunków utrudniłoby w znacznym stopniu należyte zużycie tych kredytów.

Jako źródło kredytowe pozostaje zatem kapitalizacja wewnętrzna; należy przytem podkreślić, że w miarę wzmożenia się tej kapitalizacji, wzrośnie zaufanie finansjery zagranicznej do naszego rynku i dzięki temu warunki uzyskania wtedy pożyczek zagranicznych będą znacznie mniej uciążliwe. Kapitalizacja wewnętrzna dostarczy nietylko knpitałów inwestycyjnych, ale też będzie „kluczem" do pożyczek zagranicznych.

Drogą prowadzącą do kapitalizacji jest oszczęd-

ność, t. j. wydatkowanie mniej niż się zarabia lub produkuje i odwrotnie, produkowanie więcej niż się konsumuje. Bardzo ważnem jest, jak to podkreślił w jednym z wywiadów prasowych p. minister Matuszewski, aby zasady te — zwłaszcza ta druga — przeniknęły do każdej jednostki, do każdego zakładu przemysłowego czy rolnego: „Trzeba móc oszczędzać i umieć oszczędzać". Te słowa p. min. Matuszewskiego dają nam asumpt do zastanowienia, czy społeczeństwo nasze może oszczędzać i czy umie oszczędzać.

Stały wzrost stanu oszczędności w P.K.O., w komunalnych kasach oszczędności i w innych instytucjach wskazuje nam, że społeczeństwo nasze może oszczędzać. Mimo bardzo pocieszającego objawu, jakim jest ten względnie znaczny i stały wzrost oszczędności, należy, zdaje się, przyznać, że ogólna suma kapitału oszczędnościowego jest u nas bardzo jeszcze mała, a to zarówno w stosunku do potrzeb, jak i w porównaniu z odpowiedniemi liczbami w państwach innych. Z tego należałoby, zdaniem naszem, wyciągnąć wniosek, że społeczeństwo nie umie jeszcze oszczędzać w należytym stopniu*).

Oszczędzanie jest — do pewnego stopnia — cnotą, którą trzeba w społeczeństwo wpoić. Najłatwiejszą i najsłuszniejszą zdaje się metodą nauczania oszczędzania jest wykazanie jasnego, dokładnie określonego i dla danego osobnika zrozumiałego celu oszczędzania, bez jasnego bowiem celu oszczędzania może się ono nolens volens przerodzić w skąpstwo ze wszystkiemi jego cechami ujemnemi.

Jedną z rozpowszechnionych form oszczędności są od lat kilkudziesięciu ubezpieczenia. Silny i stały swój rozwój we wszystkich krajach kulturalnych, w tempie swem przekraczający znacznie rozwój zwykłych oszczędności, zawdzięczają one — zdaniem naszem — m. i. właśnie jasno postawionemu celowi takiego ubezpieczenia dla poszczególnego osobnika.

Dowodem, jak doniosłe znaczenie przypisują nowoczesne państwa roli oszczędności, nietylko dla ogółu, ale i dla poszczególnych jednostek, niech służy okoliczność, że tam, gdzie oszczędności nie są dostatecznie rozpowszechnione, tam wprowadza się pewnego rodzaju przymusowe ubezpieczenia; taką formą przymusowego ubezpieczenia są np. ubezpieczenia rent starczych i t.p. W krajach zaś, w których indywidualna oszczędność (w różnej postaci) jest silnie rozwinięta, tam uważa się, przytaczając właśnie ten argument, że ubezpieczenia społeczne (przymusowe) są zbyteczne, np. w Stanach Zjednoczonych, w Szwajcarji i t p.

Sfery zajmujące się więc propagandą idei oszczędności, a zwłaszcza organizacją oszczędności, powinny mieć to stale na względzie i propagować takie formy oszczędności, które zawierają w sobie cel jasny i zrozumiały dla najszerszych warstw ludności.

Takim ogólnie zrozumiałym np. celem będzie w Polsce dla ludności miejskiej dążenie do własnego mieszkania, lub warsztatu pracy, a dla ludności wiejskiej — dążenie do nabycia (lub powiększenia) własnego gruntu.

Ten pierwszy cel — nabycie własnego mieszkania lub domku — może być osiągnięty przez planowe, systematyczne oszczędzanie pewnej kwoty w regularnych odstępach czasu. Przez stworzenie u nas, jak to np. propaguje Dr. F. Tilles*) organizacyj na wzór amerykańskich i angielskich „Building Societies", niemieckich „Bausparkassen", w których przez zbiorową celową oszczędność dochodzi się, względnie łatwo i szybko, do własnego mieszkania, można wzmóc w bardzo silnym stopniu najzdrowszą formę oszczędności.

Istota tych „kas zbiorowej oszczędności" może być przedstawiona w sposób następujący: Poszczególny osobnik, oszczędzający miesięcznie np. 25 złotych, dysponować będzie kwotą 10000 złotych dopiero po mniej więcej 20 latach (licząc odsetki w stosunku 5% rocznie). Jeżeli natomiast grupa 400 osób oszczędzać będzie zbiorowo po 25 złotych miesięcznie, to już w pierwszym miesiącu jedna osoba (wyznaczona przez losowanie, lub w inny statutem przewidziany sposób) dysponuje kwotą Zł. 10.000, tak samo w miesiącach następnych, przyczem poza wkładkami do podziału są także odsetki. Zwróćmy jeszcze uwagę, że taka forma oszczędności ma tę przewagę nad wieloma innemi, że jest oszczędnością par excellence długoterminową, podczas gdy zwykłe oszczędności złożone w kasach oszczędności i mogące być w każdej chwili wycofane powodują, z natury rzeczy i gwoli ostrożności, konieczność trzymania znacznego t. zw. pogotowia kasowego.

Przy organizacji oszczędności obok celowości oszczędzania należy mieć na względzie wszystkie te okoliczności i środki pomocnicze, które mogą wpłynąć na wzmożenie oszczędności oraz jej systematyczność. Należy się więc np. liczyć z psychiką ludności i nawet z jej słabostkami. Jedną z takich słabostek jest t. zw. „hazard", czyli udział w grach loteryjnych i t. p. Tak np. polska państwowa loterja klasowa obejmuje obecnie (w jednem półroczu) 200.000 losów, których cena wynosi 40 miljonów złotych. Przyjmując, że jeden gracz „trzyma" przeciętnie 1/4 losu, dochodzimy do wniosku, że w każdem półroczu przeszło 3/4 miljona osób gra na państwowej loterji klasowej, wpłacając 40 miljonów złotych półrocznie, czyli 80 miljonów rocznie. A pamiętać trzeba, że poza klasową loterją państwową jest jeszcze szereg oficjalnych loteryj „dobroczynnych", „totalizatorów" etc. O innych grach hazardowych mówić nie chcemy. Należy jednak przypomnieć o wielkim popycie premjowych pożyczek państwowych, których kurs giełdowy dzięki temu popytowi jest nieuzasadnienie wysoki i że ludność, kupując obligacje tych pożyczek na raty (zwłaszcza w Małopolsce), płaci właśnie za ten hazard ceny jeszcze znacznie wyższe.

Tę „żyłkę hazardu" umiały wyzyskać w sposób bardzo odpowiedni francuskie instytucje finansowe, tworząc t. zw. „sociétés de capitalisation". Instytucje te zawierają ze swymi kontrahentami „umowy wkładowe", według których obowiązują się wypłacić kontrahentowi — po regularnem uiszczeniu przez niego od-

*) Że stosunkowo niski stan naszego kapitału oszczędnościowego nie jest wywołany jedynie skromnemi możliwościami naszego społeczeństwa, wskazuje szereg zjawisk, o których będzie później mowa.

*) „Zbiorowa Oszczędność Budowlana i projekt budowlany". Kraków 1930. Nakładem Towarzystwa Ekonomicznego w Krakowie.

powiedniej ilości wkładek — zgóry ustaloną sumę; suma ta bywa wypłacana wcześniej, jeżeli numer umowy („bon") zostanie w losowaniach, odbywających się perjodycznie — wylosowany, przyczem tryb losowania (ilość wygrywających bonów i t. p.) jest ściśle w warunkach umowy ustalany. Kapitał zebrany przez te instytucje jest imponujący: wynosi on kilka miljardów franków, a instytucje te odgrywają na francuskim rynku pieniężnym — jako odbiorcy papierów wartościowych — bardzo pokaźną rolę.

Wzorem francuskim, wprowadziła u nas tego rodzaju oszczędność w roku 1926-ym Pocztowa Kasa Oszczędności. Mimo całkowitego prawie braku propagandy tych wkładów, nazwanych „premjowanemi", ilość książeczek, będących w mocy, wynosi kilkanaście tysięcy.

Wobec tak pięknego rozwoju tych wkładów u nas (mimo—powtarzamy—braku wszelkiej reklamy) należałoby szerzej zastosować myśl, leżącą w osnowie tych wkładów i powiązać je z zasadą „zbiorowej oszczędności budowlanej". Powiązanie to mogłoby być dokonane w ten sposób, że kapitały zebrane z tego rodzaju wkładów byłyby rozdzielane — w formie pożyczek budowlanych—poszczególnym wkładcom, przyczem kolejność przydziału dokonywałaby się drogą losowania. Niezależnie od tego pewna ilość wkładców otrzymywałaby odpowiednie kapitały budowlane b e z z w r o t n i e w formie premji i to znów drogą losowania.

Można być przekonanym, że takie powiązanie oszczędności z losowaniem premij i jasno wytkniętym celem oszczędności przyniesie pożądane rezultaty, zwłaszcza jeżeli do przeprowadzenia tej akcji użyte będą odpowiednie metody propagandy. Monopol loteryjny, jaki przyznany jest państwu ustawą z 1920 roku, nie powinien być przeszkodą, aby tego rodzaju akcję oszczędnościową przeprowadziła inicjatywa prywatna, zwłaszcza że samo losowanie mogłoby się odbywać pod ścisłą kontrolą Generalnej Dyrekcji Loterji.

Przy rozważaniu sprawy, czy inicjatywa prywatna ma się tą akcją zająć, winny być wzięte pod uwagę cele takiej akcji, która niezawodnie przyniesie korzyści społeczeństwu, a pośrednio i państwu. Gdyby nawet akcja taka miała „zaszkodzić" Generalnej Dyrekcji Loterji przez przeciągnięcie grających od kupna losów do składania celowych i trwałych oszczędności, to „szkoda" taka byłaby wielką korzyścią; nie trzeba przytem zapominać, że państwowy monopol loteryjny nie ma celów fiskalnych, lecz winien jedynie skierować szukających hazardu na odpowiednią względnie „zdrową" drogę w tej dziedzinie.

Cel, jaki można osiągnąć przez taką formę oszczędności, powinien dominować nad wszelkiemi innemi względami. Mimochodem pragniemy jeszcze zaznaczyć, że instytucja, przeprowadzająca takie umowy wkładowe, będzie mogła dysponować w pierwszych latach nawet większą kwotą, aniżeli wpływy z wkładów, gdyż p r z y s z ł e wkłady umowne będą mogły być podstawą do uzyskania kredytu zagranicznego.

Dr. Tadeusz Poznański.

Ubezpieczenia społeczne w Polsce.

(Ciąg dalszy).

IV. Ubezpieczenie pracowników umysłowych.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 106 p. 911) wprowadziło na całe terytorjum Rzeczypospolitej w stosunku do zatrudnionych u innych osób fizycznych lub prawnych pracowników umysłowych dwa typy ubezpieczenia: na wypadek braku pracy i ubezpieczenie emerytalne (na wypadek niezdolności do pracy, starości i śmierci). Rozporządzenie wymienia 11 zasadniczych kategoryj czynności, których spełnianie decyduje o charakterze pracownika umysłowego w rozumieniu tego rozporządzenia, a tem samem o podleganiu obowiązkowi ubezpieczenia. Warunkiem podlegania obowiązkowi ubezpieczenia jest spełnianie jednej z tych czynności na obszarze Państwa Polskiego i poza tym obszarem w polskich placówkach dyplomatycznych lub konsularnych i wiek w chwili objęcia zatrudnienia związanego z ubezpieczeniem: od ukończonego 16 roku życia do 60 roku życia w chwili objęcia zatrudnienia (przejściowo do 65 roku życia). Z pośród tych zaś niektóre ich grupy ściśle wymienione w rozporządzeniu są wyłączone z obowiązku ubezpieczenia, niektóre zaś na żądanie są zwalniane od tego obowiązku od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłoszenie zostaje uskutecznione. W obu tych wypadkach chodzi o osoby, których ubezpieczenie byłoby niecelowe albo których celowość ubezpieczenia jest wątpliwą—pierwsi są wyłączeni z tego obowiązku, drugim decyzję prawo oddaje ich uznaniu. W okresie istnienia obowiązku ubezpieczenia oba działy—ubezpieczenie na wypadek braku pracy i emerytalny — stanowią nierozerwalną całość, ten związek jedynie zrywa się w momencie przenoszenia uprawnień do odrębnych funduszów emerytalnych lub przenoszenia tych uprawnień do innych instytucyj, wykonujących obowiązkowe ubezpieczenie albo też z chwilą nawiązywania łączności z Funduszem Bezrobocia, kiedy pracownik umysłowy obejmuje czynności pracownika fizycznego lub odwrotnie. Ubezpieczonych zalicza się do jednej z 14 grup zarobkowych od 60 zł. miesięcznie od 720 zł. w ubezpieczeniu na wypadek braku pracy najwyżej do 560 zł.) w zależności od wysokości ich wynagrodzenia i od tych grup zarobkowych określa się wysokość składek ubezpieczeniowych (2% ubezpieczenia na wypadek braku pracy, 8% w ubezpieczeniu emerytalnem), przyczem za dokonywanie zgłoszeń do ubezpieczenia i opłatę składek jest odpowiedzialny pracodawca, który może najwyżej określoną część ($^2/_5$, $^1/_2$ i $^3/_5$) potrącać pracownikowi. Dużą wagę rozporządzenie położyło na terminowość zgłoszeń do ubezpieczenia—opóźnienie powoduje sankcje karne, a podstawą uprawnień do

świadczeń mogą być miesiące poprzedzające zgłoszenie do ubezpieczenia, przez które istniał obowiązek ubezpieczenia tylko pod warunkiem wpłacenia za nie należnych składek, zgłoszenie zaś do ubezpieczenia po śmierci, osiągnięciu wieku starszego lub powstaniu niezdolności do wykonywania zawodu jest z samego prawa nieważne i pociąga za sobą obarczenie pracodawcy obowiązkiem powetowania szkód, jakie poniósł pracownik lub jego rodzina skutkiem niezgłoszenia do ubezpieczenia. Wykonanie przepisów o ubezpieczeniu pracowników umysłowych zostało powierzone czterem Zakładom Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych (w Warszawie, we Lwowie, w Poznaniu i w Królewskiej Hucie), któremi kieruje pochodząca z wyboru ubezpieczonych, uprawnionych do świadczeń z jednej strony, a pracodawców z drugiej Rada, która wyłania: Zarząd, Komisję Rentową i Komisję Rewizyjną. Zakłady tworzą Związek Zakładów. Władzę nadzorczą nad Zakładami i Związkiem Zakładów wykonuje Minister Pracy i Opieki Społecznej.

Na pokrycie świadczeń służą składki ubezpieczeniowe, których wysokość na pierwszych pięć lat t.j. do 1 stycznia 1933 r. została rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej określona — w ubezpieczeniu na wypadek braku pracy na 2%, w ubezpieczeniu emerytalnem na 8%. Składka ubezpieczeniowa na wypadek braku pracy została przyjęta w wysokości przypuszczalnej, bez ścisłych obliczeń, które w obecnym stanie wiedzy nie są możliwe do uskutecznienia i w razie potrzeby może być podwyższona do 3% w drodze rozporządzenia Rady Ministrów na wniosek Ministra Pracy i Opieki Społecznej, co pięć lat wysokość składki będzie ustalana na dalsze pięciolecie, przyczem, w razie nagromadzenia funduszu rezerwowego, który winien osiągnąć wysokość przeciętnego wydatku rocznego trzech ostatnich lat, składka zostanie obniżona. Wysokość składki emerytalnej została określona na podstawie badań asekuracyjno-technicznych (po obniżeniu wysokości, jaka wypadała z rachunku) na 8% co 5 lat, po przeprowadzeniu tych badań, ma być określona jej wysokość na dalsze 5-lecie w drodze rozporządzenia Rady Ministrów na wniosek Ministra Pracy i Opieki Społecznej, przyczem nie może być tą drogą podwyższona ponad 10%, t. zn. w razie konieczności jej podwyższenia celem utrzymania świadczeń w wysokości przewidzianej rozporządzeniem, niezbędnem jest wystąpienie do władz ustawodawczych w sprawie nowelizacji rozporządzenia. W rachunku przyjęto—jako stopę techniczną t. j. stopę przeciętnego oprocentowania kapitałów ubezpieczeniowych 4½%, wysokość odsetek zwłoki za składki, niewpłacane w terminach przewidzianych t.j. najpóźniej w ciągu 10 dni następnego miesiąca została uzależniona od każdoczesnej stopy dyskontowej Banku Polskiego, mianowicie oznaczona w wysokości o połowę wyższej od tej stopy. Kapitały gromadzone przez Zakłady Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych są ściśle związane z zobowiązaniami tych zakładów, muszą przeto łącznie z oprocentowaniem odpowiadać świadczeniom, do jakich Zakłady są i będą obowiązane w przyszłości. Rozporządzenie Prezydenta stanowi, że fundusze Zakładów i Związku Zakładów mają być lokowane w sposób, dający bezpieczeństwo pupilarne t.j. w sposób przewidziany rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lutego 1928 r. o sposobie lokowania funduszów przez osoby prawa publicznego, fundacje i osoby niewłasnowolne oraz o sposobie lokowania kaucyj, składanych z tytułu obowiązku publicznego, przyczem jest zastrzeżone, że conajmniej 15% rozporządzalnego majątku Zakładów winno być lokowane w państwowych papierach wartościowych. Przez lokatę z bezpieczeństwem pupilarnem wspomniane rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lutego 1928 r. rozumie między innemi umieszczanie funduszów w instytucjach bankowych i w komunalnych instytucjach kredytowych na książeczki wkładkowe, które z mocy obecnie dzielnicowych przepisów korzystają z prawa papierów posiadających bezpieczeństwo pupilarne lub uzyskają to prawo w przyszłości.

Świadczenia na wypadek braku pracy są trzech typów: a) zasiłek na wypadek braku pracy, b) ubezpieczenie pozostającego bez pracy przez okres uprawnienia do zasiłku w Kasie Chorych i c) zapomoga na podróż. Zasiłek jest przyznawany zasadniczo na 6 miesięcy od pierwszego dnia miesiąca, w którym pozostający bez pracy zgłosi roszczenie w sposób przepisany przez Kasę Chorych miejsca zamieszkania po uprzedniem zarejestrowaniu się w Państwowym Urzędzie Pośrednictwa Pracy, na 9 miesięcy wówczas, kiedy pozostający bez pracy ma za sobą conajmniej 24 miesiące składkowe i na podstawie tego okresu nie korzystał z zasiłków. Wstrzymanie prawa do zasiłków następuje w razie zwolnienia pracownika z powodu winy, dobrowolnego ustąpienia bez uzasadniającego powodu, nieprzyjęcia odpowiedniego zajęcia, udzielania nieprawdziwych danych, ponownego przekraczania przepisów o kontroli (we wszystkich tych wypadkach na czas 3 miesięcy), nadto na czas trwania strajku, jeżeli utrata zajęcia jest skutkiem strejku, na czas utraty wolności lub aresztu, na czas, za który pracownik otrzymał przy zwolnieniu odprawę lub odszkodowanie, na czas przejściowego zajęcia, trwającego najwyżej 2 miesiące i t. d. Wysokość zasiłku określa się na podstawie przeciętnej płacy podstawowej z ostatnich 12 miesięcy składkowych lub mniejszej ilości, jeżeli ich niema 12 (najmniej może być 6 miesięcy składkowych, gdyż ubezpieczeni, którzy nie mają 6-ciu miesięcy, nie mają prawa do zasiłków i innych świadczeń z powodu braku pracy) oraz w zależności od tego, czy pozostający bez pracy ma na utrzymaniu i ilu niezarobkujących członków rodziny, których wymienia rozporządzenie. Wysokość zasiłku dla samotnego wynosi 30% podstawy wymiaru, dla obarczonego rodziną 40% i 4% na każdego członka rodziny. Ponieważ prawo do zasiłków jest uzależnione, między innemi, od zdolności do pracy — w razie powstania niezdolności do pracy w okresie zasiłkowym, prawo to gaśnie — powstaje natomiast prawo do zasiłków chorobowych i pomocy leczniczej z Kasy Chorych na skutek drugiego świadczenia t. j. ubezpieczenia pozostającego bez pracy przez Zakład w Kasie Chorych. Dzięki temu prawu następuje przez Zakłady Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych kontynuowanie

ubezpieczenia w Kasach Chorych, nawiązanie łączności między dwoma rodzajami ubezpieczeń, co daje zabezpieczenie pozostającym bez pracy i ich rodzinom w wypadkach choroby wówczas, kiedy już wygasły poprzednie uprawnienia, związane z ostatniem zatrudnieniem. Zapomoga na podróż przysługuje pozostającym bez pracy mającym 6 miesięcy składkowych w ubezpieczeniu, którzy w czasie bezrobocia otrzymali zatrudnienie poza miejscem zamieszkania lub zatrudnienia. Ta zapomoga polega na zwrocie kosztów przejazdu (nie przewozu ruchomości) według najniższej taryfy. Nadto zakłady mogą stosować dokształcanie zawodowe osób, które nie mogą znaleść zajęcia z powodu braku przygotowania do obranego zawodu.

Świadczenia emerytalne można podzielić na takie, które wypłaca się jednorazowo z równoczesną likwidacją uprawnień emerytalnych (t. zw. jednorazowa odprawa) i świadczenia płynne, wypłacane przez czas istnienia danej sytuacji losowej (renty: inwalidzkie, starcze, wdowie i sieroce, pomoc lekarska). Zasadniczym celem ubezpieczenia emerytalnego są renty, jako stała pomoc pieniężna przez czas, kiedy istnieje potrzeba tej pomocy — przeto jednorazowe odprawy (które są równe przeciętnej płacy podstawowej mnożonej przez 12, dla matki lub ojca przez 6—i sięgają do 8.640 zł.) mogą być przyznawane tylko wówczas, kiedy niema większego prawa, prawa do renty t. zn., kiedy jest w ubezpieczeniu mniej, niż 60 miesięcy składkowych. Prawo do renty inwalidzkiej powstaje po osiągnięciu 60 miesięcy składkowych i powstaniu niezdolności do pracy swego zawodu i istnieje przez cały czas tej niezdolności, prawo do renty starczej powstaje po 60 miesiącach składkowych i osiągnięciu 65 roku życia lub po 480 miesiącach (dla kobiet po 420 miesiącach) i osiągnięciu 60 roku życia (dla kobiet 55 roku życia), prawo do renty wdowiej powstaje w razie śmierci ubezpieczonego, który przebył conajmniej 60 miesięcy składkowych, prawo do renty sierocej powstaje w tych samych wypadkach dla dzieci do 18 roku życia, do 24 roku życia dla dzieci uczęszczających do szkół publicznych lub mających prawo publiczności, dla dzieci bez względu na wiek w razie niezdolności do zarobkowania istniejącej przed 18 rokiem życia skutkiem ułomności cielesnej lub umysłowej. Renta inwalidzka i starcza wynosi 40% za okres ubezpieczenia do 120 miesięcy składkowych, następnie wzrasta za każdy miesiąc o $^1/_6$%, renta wdowia wynosi $^3/_5$ renty ubezpieczeniowej, sieroty zupełnej $^2/_5$, a niezupełnej $^1/_5$ renty ubezpieczonego. W razie wypadku przy pracy, który uprawnia do świadczeń z Zakładu Ubezpieczeń od Wypadków prawo do renty przysługuje bez względu na okres ubezpieczenia t. zn. nawet po jednym miesiącu składkowym. Renty mogą być kapitalizowane tylko w wyjątkowych wypadkach, w razie zgody gminy zobowiązanej do zaopatrzenia danej osoby w czasie jej ubóstwa i w razie jeżeli jest zapewnione celowe użycie otrzymanej kwoty. Zwrot części składek, przypadających na samego pracownika, jest możliwy tylko w jednym wypadku, mianowicie w razie zamążpójścia i utraty zajęcia przez ubezpieczoną. Osoby otrzymujące rentę inwalidzką lub starczą otrzymują dodatek pomocy, jeśli ze względu na stan zdrowia potrzebna jest opieka i pomoc innych osób, oraz dodatek na dzieci. W stosunku do ubezpieczonych, którzy przebyli 60 miesięcy składkowych, są chorzy, i wykorzystali świadczenia w Kasie Chorych—Zakłady mają obowiązek kontynuowania leczenia. Nadto Zakłady mogą stosować leczenie w celu zapobieżenia niezdolności do wykonywania zawodu lub restytuowania istniejącej niezdolności — w obu wypadkach, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że to leczenie będzie celowem. Osoby, otrzymujące renty—Zakład może, na ich żądanie, umieszczać w zakładach dla inwalidów, starców lub sierot za potrąceniem odpowiedniej części lub całości renty.

Wychodząc z założenia, że nabywane w ubezpieczeniu uprawnienia emerytalne powinny być możliwie trwałe, że nie mogą zanikać i rwać się, gdyż mogą nie doprowadzić do celu, t. j. do zabezpieczenia warunków bytu w czasie niezdolności do pracy, starości lub rodzinie w razie śmierci żywiciela—rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej wprowadza w szerokiem pojęciu zasadę ciągłości uprawnień emerytalnych. Pracownik, który przestaje podlegać obowiązkowi ubezpieczenia, może je dobrowolnie kontynuować (wówczas jednak opłaca składkę według zasad prywatnego ubezpieczenia t.j. w zależności od wieku i płci), w razie przerwy w ubezpieczeniu zachowuje prawa nabyte przed przerwą w ciągu 18 miesięcy przerwy, przyczem do tego okresu przerwy nie wlicza się czasu udowodnionej choroby, pozostawania bez pracy z powodu niemożności znalezienia odpowiedniego zajęcia i t. d., a nawet jeżeli ta przerwa jest dłuższa niż 18 miesięcy, przyczem może sięgać do 15 lat następuje reaktywowanie poprzednich uprawnień w zależności od ilości miesięcy składkowych, przebytych w nowem ubezpieczeniu (od 12 do 36 miesięcy). Z tych samych założeń wynika zasada nawiązywania uprawnień emerytalnych w obowiązkowem ubezpieczeniu z uprawnieniami, nabywanemi w okresie objęcia przepisami emerytalnemi, które są lub mogą być wprowadzone w związkach komunalnych, ich przedsiębiorstwach i zakładach, w instytucjach prawa publicznego wogóle, w P. K. O., w Banku Polskim, w Banku Gospodarstwa Krajowego, w Państwowym Banku Rolnym. Ta łączność nie jest przewidziana tylko w stosunku do funkcjonarjuszów państwowych, objętych ustawą o zaopatrzeniu emerytalnem z 1923 r. oraz do pracowników przedsiębiorstw i zakładów państwowych. Na podstawie przepisów o nawiązywaniu uprawnień emerytalnych w obowiązkowem ubezpieczeniu z uprawnieniami, które są oparte na podstawie statutów, uchwalonych przez organa uchwalające związków komunalnych w razie wprowadzenia statutu naprzykład o emerytalnym funduszu powiatowym Zakłady przekazują za czas od dnia 1 stycznia 1928 r. do pierwszego dnia miesiąca, w którym statut został uchwalony (jeżeli on zapewnia prawa emerytalne co najmniej w wysokości praw państwowych funkcjonarjuszy lub przewidzianych w obowiązkowem ubezpieczeniu) składki emerytalne (8%) oprocentowane według stopy technicznej ($4^1/_2$%), zmniejszone o 5% i wraz z tem czas uprawnień, w razie zaś zlikwido-

wania danego funduszu emerytalnego lub wyjścia jednostki z pod działania tego funduszu zostają przekazane analogicznie składki emerytalne za czas działania statutu oraz składki poprzednio otrzymane z Zakładu i tem samem w ślad za jednostką idą jego prawa emerytalne.

Stanisław Sasorski

(D. c. n.)

Dorobek komunalnych kas oszczędności.

Kapitały, jakie gromadzą się i gromadzić się będą w komunalnych kasach oszczędności, mają charakter lokat wybitnie drobnych i krótkoterminowych. Gromadzi się więc oszczędność włościańska i robotniczo-mieszczańska. I co jest zjawiskiem ze wszechmiar dodatniem, to fakt, że w okresie dla życia gospodarczego kraju ogromnie trudnym, wprost katastrofalnym dla niektórych gałęzi wytwórczości, napływ miesięczny oszczędności na początku bieżącego roku wynosi około zł. 18.3 miljonów miesięcznie.

Widzimy więc dla rozwoju k. k. o. zjawisko b. dodatnie— kapitalizowanie kraju, przyrost oszczędności — a więc i wzrost obrotowych kapitałów. Zjawisko to jeszcze wyraźniej występuje przy zestawieniu stanu oszczędności za szereg lat ze stanem wkładów w instytucjach kredytowych. I tak: w roku 1925 na 31.XII ogólna suma wkładów instytucyj kredytowych wynosiła zł. 593 miljony.

Z tego:

Bank Polski	zł.	49.000.000.—	
Bank Gospodarstwa Krajowego	—	77.200.000.—	
Państwowy Bank Rolny	—	4.900.000.—	
Banki Komunalne	—	8.200.000.—	
Banki Akcyjne	—	260.000.000.—	50%
Oddziały banków akc. zagr.	—	29.900.000.—	
P. K. O.	—	65 000.000.—	11%
Komunal. kasy oszczędn.	—	**62.100.000.—**	**10,5%**
Spółdzielnie kredytowe	—	35.600.000.—	
Centralna Kasa Spółek Roln.	—	1.100.000.—	

Na 31.XII-1929 ogólny stan wkładów w państwie wynosi zł. 2.636.900.000, poszczególne instytucje kredytowe wykazują:

Bank Polski	zł.	177.400.000.—	
Bank Gospodarstwa Krajowego	—	254.900.000.—	
Państwowy Bank Rolny	—	70.900.000.—	
Banki Komunalne	—	52.000.000.—	
Banki Akcyjne	—	907.500.000.—	35%
Oddziały banków akc. zagr.	—	76.800.000.—	
P. K. O.	—	383.600.000.—	12,5%
Kasy Oszczędności	—	**446 400.000.—**	**17%**
Spółdzielnie kredytowe	—	263.900.000.—	
Centralna Kasa Spółek Rolniczych	—	3.500.000.—	

W ciągu poszczególnych lat formowanie kapitałów w komunalnych kasach oszczędności przedstawiało się w ten sposób:

Rok	1925	na 31.XII	zł.	62.100.000.—
„	1926	„ „	„	94.000.000.—
„	1927	„ „	„	221 000.000.—
„	1928	„ „	„	357.500.000.—
„	1929	„ 31.III	„	386.900.000.—
„	„	„ 30.VI	„	411.500.000.—
„	„	„ 30.IX	„	430.700.000.—
„	„	„ 30.XII	„	446.400.000.—

W dn. 31 grudnia 1929 r. wkłady oszczędnościowe wynosiły w k. k. o. zł. 400.795.000.— pozostałą sumę wkładów stanowią salda na rachunkach bieżących.

W przeciwieństwie do wielkich instytucyj finansowych k. k. o. opierają swój byt na drobnych, ale trwałych i stałych wkładach. Wkłady te stale się powiększają. Jeśli weźmiemy, jako punkt wyjścia rok 1927, możemy ustalić średni przyrost roczny wkładów k. k. o. na około 130 miljonów złotych, zaś procentowo około 35%. Stan ten dla rozwoju kas jest zadawalający. Jednakże charakter wkładów (drobne oszczędności) krótkoterminowy stanowi pewną niedogodność i niemożność dla kas nakreślania dłuższych planów gospodarczych. Operacje ich finansowe obracać się więc muszą w granicach stosunkowo krótkich.

Jednakże ostatniemi czasy dały się zauważyć w komunalnych kasach oszczędności dwa rodzaje wkładów: wkłady celowe i wkłady pupilarne, które posiadają charakter trwalszych i dłuższych. Pierwsze z nich zapewniają równomierny stały przyrost oszczędności i to przyrost przez pewien określony czas zupełnie pewny, drugie dłuższe lokaty, gdyż są to przeważnie kapitały nieletnich. Na tę formę wkładów zwrócić obecnie należy przedewszystkiem uwagę.

Nadto przy wkładach uwzględnić należy do pewnego stopnia zaniedbany u nas ruch czekowy. Trzeba przyznać, że monopol r-ków czekowych zagarnęły u nas przedewszystkiem banki większe. Społeczeństwo nie przyzwyczajone do obrotu bezgotówkowego, darzy czek wielką nieufnością i nawet w dużych miastach często woli kupiec weksel krótkoterminowy od czeku natychmiast płatnego. Przełamanie tej opinji jest jednem z wielkich zadań kas i zadanie to kasy muszą pomyślnie dla własnego i dla społecznego interesu rozwiązać. Nie wolno bowiem żadnemu groszowi odgrywać w ruchu finansowym społeczeństwa roli biernej. Im żywszą bowiem będzie cyrkulacja pieniądza, tem żywszem i sprawniejszem tempem pójdzie życie gospodarcze ogólno narodowe.

Drugą drogą rozwojową będzie umiejętne rozprowadzenie kapitałów, umiejętne zasilenie różnych gałęzi wytwórczości krajowej.

Zaznaczyć tu wypada, że w komunalnych kasach oszczędności nie spotyka się prawie t. z kredytów konsumpcyjnych. Pieniądz, który z kasy wychodzi w formie kredytu, przeznaczony jest bądź na podniesienie gospodarstw rolnych, bądź na ożywienie drobnego kupiectwa i rzemiosła. W naszych kasach wykształciła się przedewszystkiem forma krótkoterminowego kredytu wekslowego. Kredyt ten w naszych wurunkach nie jest zbyt płynnym. Trudności rynku krajowego uczyniły w naszym obrocie wekslowym z weksla formę obligu, zabezpieczającego tylko kredyt, który może być prolongowany drogą zamiany weksla. Objaw ten nie należy do zdrowych. Zadaniem komunalnych kas oszczędności winno być upłynnienie rynku wekslowego.

Jednem z zadań kredytowych komunalnych kas oszczędności winno być w niedalekiej przyszłości stworzenie form kredytu o dłuższym terminie płatności i zdobycie na ten cel odpowiednich funduszów. Potrzeba tu jest ściśle związana z upłynnieniem rynku wekslowego.

Jednym z kapitalnych zysków, jakie dało k.k.o. doświadczenie, jest usunięcie z programu ich działalności handlu. Kasa jest instytucją wyłącznie finansową, prowadzenie handlu np. nawozami sztucznemi i t. p., jak to spotykało się w praktyce,

jest dla niej niebezpiecznem. Handel zawsze jest związany z ryzykiem. Kasie wystawiać na ryzyko wkładów oszczędnościowych nie wolno. Dużym zyskiem społecznym jest przełamanie braku zaufania do k.k.o. Społeczeństwo zwolna, coprawda, ale stale zaczyna się przekonywać, że jego gospodarczy rozwój zależy w wielkiej mierze od niego samego. Ono samo musi stworzyć dla siebie kapitały, z których w razie potrzeby będzie korzystać, a w razie pomyślnej konjunktury pomnażać je. Tę społeczną zasługę w tworzeniu kapitałów społecznych kasy już mają. Rozwój ich, uzależniony od coraz pełniejszego rozwoju życia samorządowego, jest niewątpliwy.

I z tych też przyczyn kasy muszą już wkrótce być najpoważniejszym czynnikiem w gospodarczem życiu państwa. Do nich należy przyszłość, od ich przyszłości zależy w znacznym stopniu dobrobyt i rozkwit gospodarstwa społecznego.

Es.

Komunikaty Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności.

W dniu 12 lipca r. b. odbyło się zebranie Zarządu n/Związku, na którem, między innemi, ustalono zasadę, że do Związku mogą należeć jedynie kasy oszczędności, posiadające gwarancję związku poręczającego za wszelkie zobowiązania kasy. Powszechne bowiem ujednostajnienie brzmienia § 4 statutu w kasach jest pożądane, ze względu na obrót inkasowy i przekazowy między kasami. Następnie Zarząd Związku polecił Biuru rozesłanie okólnika do zrzeszonych kas z zaleceniem, aby 1. kasa, zamawiająca książeczki oszczędnościowe, zawierała z odnośną firmą umowę, mocą której firma zobowiązuje się do niewydawania książeczek z napisem kasy innym osobom, jak tylko upoważnionym przez kasę, 2. książeczki oszczędnościowe były przechowywane przez kasjera kasy, pod jego kontrolą i odpowiedzialnością, pod kluczem w skarbcu, 3. książeczki oszczędnościowe, zaopatrzone ewentualnie jednym podpisem były przechowywane w sposób analogiczny, a nadto były ponumerowane i aby był prowadzony specjalny rejestr, ułatwiający kontrolę nad niemi, 4 Zarząd kasy sprawdzał przynajmniej raz na kwartał ilość książeczek z rejestrem, 5. książeczki oszczędnościowe wycofane z obiegu (spłacone) były kasowane przez zamieszczenie odpowiedniego stempla (najlepiej przez dziurkowanie), a po pięciu latach przechowywania palone przy sporządzeniu protokułu.

Postanowiono stworzyć w Związku dział poleceń pracy. Dalej przyjęto do wiadomości pisemne oświadczenie p. K. Biernackiego, w którem zrzeka się stanowiska członka Zarządu Związku. Na miejsce ustępującego wchodzi do Zarządu, w myśl § 14 statutu Związku, p. dr. Stanisław Winkler, Dyrektor Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Radomskiego w Radomiu.

Po wyczerpaniu porządku dziennego p. Dyr. J. Zdanowski poinformował Zarząd o pracach Samorządowego Instytutu Wydawniczego, a mianowicie: w druku znajduje się ilustrowana broszura propagandowa, opracowana przez p. Dr. Kuśnierza z Krakowa, drugi nakład ulotki „Ucieka nędza przed tym co oszczędza", oraz kalendarzyk dla k. k. o.

(Obszerne informacje o tym ostatnim umieszczone są w komunikacie ogłoszeniowym w „Oszczędności").

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA, OKÓLNIKI.

Okólnik Nr. 120 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dn. 10 lipca 1930 r. N. SG. 69 2 w sprawie kompetencji co do zatwierdzania sprawozdań, bilansów oraz zamknięć rachunkowych komunalnych kas oszczędności i projektu podziału czystego zysku za rok ubiegły.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych rozesłało ostatnio do pp. Wojewodów okólnik treści następującej:

„W związku z wątpliwościami, podniesionemi w piśmie jednego ze Związków komunalnych kas oszczędności w sprawie kompetencji co do zatwierdzania sprawozdań, bilansów oraz zamknięć rachunkowych komunalnych kas oszczędności, tudzież projektu podziału czystego zysku za rok ubiegły — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu wyjaśnia, iż odnośne zagadnienie reguluje ustęp 1-szy i ostatni § 24-go rozporządzenia wykonawczego z dnia 26 marca 1928 roku (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 424).

Ustęp 1-szy wymienionego paragrafu mianowicie brzmi: „Sprawozdanie z działalności kasy za bezpośrednio ubiegły rok obrachunkowy wraz z bilansem oraz zamknięciem rachunków należy po przyjęciu ich przez radę kasy przesłać organowi wykonawczemu związku poręczającego, celem powzięcia co do nich uchwały przez organ stanowiący tegoż związku".

Ostatni zaś ustęp tegoż paragrafu postanawia:

„Sprawozdanie z działalności wraz z bilansem i projektem rozdziału zysków oraz zamknięcie rachunkowe powinny być przedkładane corocznie władzy nadzorczej w ciągu jednego miesiąca po uznaniu ich przez organ stanowiący związku poręczającego i t. d."

Z wyżej przytoczonych ustępów § 24-go rozporządzenia wykonawczego wynika, że do zatwierdzania w mowie będących sprawozdań, bilansów oraz zamknięć rachunkowych wraz z projektem podziału czystego zysku za rok ubiegły jest powołany wyłącznie związek poręczający odnośnej komunalnej kasy oszczędności, ponadto, że wyżej określone operaty powinny być przedkładane tylko właściwym władzom nadzorczym do wiadomości, a to celem umożliwienia im wglądu w gospodarkę komunalnych kas oszczędności.

Natomiast z żadnego z wyżej podanych postanowień nie

wynika, by powyższe operaty, t.j. sprawozdania, bilanse, zamknięcia rachunkowe oraz projekt podziału czystych zysków za rok ubiegły miały podlegać zatwierdzeniu władz nadzorczych.

Wobec tego należy sprawozdania z działalności kas wraz z bilansami, zamknięciami rachunkowemi i projektami podziału czystych zysków za rok ubiegły, przedkładać na ręce organu wykonawczego (Wydziału Powiatowego, Magistratu) związku poręczającego do zatwierdzenia ich przez organ stanowiący (Sejmik Powiatowy, Radę miejską) tego związku, a następnie przesyłać je właściwej władzy nadzorczej do wglądu, co w zupełności nie przeszkadza wcześniejszemu wprowadzeniu ich w wykonanie.

Równocześnie, celem spowodowania ściślejszej współpracy komunalnych kas oszczędności z ich związkami rewizyjnemi oraz celem ułatwienia pracy władz nadzorczych II-ej instancji należy zarządzić, aby komunalne kasy oszczędności odpisy swych zamknięć rachunkowych wraz z podziałem czystych zysków za rok ubiegły, zatwierdzonym przez organy stanowiące, przesyłały również do wiadomości tego związku rewizyjnego, do którego odnośna komunalna kasa należy.

O powyższem zechce Pan Wojewoda zawiadomić zainteresowane komunalne kasy oszczędności oraz odnośne związki poręczające".

Nowe rozporządzenie o lichwie pieniężnej.

Dowiadujemy się, że znajduje się w druku nowe rozporządzenie o lichwie pieniężnej, które wejdzie w życie z dniem 16 lipca r.b. Na mocy tego rozporządzenia korzyści majątkowe, osiągane przy czynnościach kredytowych, nie mogą przekraczać 11% w stosunku rocznym.

ORZECZNICTWO SĄDOWE.

Czy postdatowanie czeku jest dopuszczalne?

Nad tem doniosłem dla życia praktycznego pytaniem zastanawiał się Sąd Najwyższy (w sprawie I em. 846/29), wydając orzeczenie, odpowiadające na pytanie to w sensie twierdzącym, a to z powodów następujących:

Prawo czekowe wymaga, aby pod rygorem nieważności na czeku widniała data wystawienia. Przepis ten, jako dotyczący samej istoty prawnego stosunku czekowego, nie może być tłomaczony rozciągle. Gdy przeto prawo wyraźnie nie stanowi, by czek, którego data wystawienia jest późniejsza od doręczenia odbiorcy, miał być nieważny z samego prawa, należy wnosić, że prawodawca nie zamierzał wprowadzić sankcji tej w stosunku do takiego czeku.

Wniosek ten znajduje dalsze oparcie w postanowieniach ustawy stemplowej z dn. 1 lipca 1926 r., która w art. 128 i 129 wskazuje skutki postdatowania czeku, polegające na obowiązku uiszczenia opłaty stemplowej, od której inne czeki są wolne.

(Polska Gospodarcza)

KRONIKA KRAJOWA.

Z życia spółdzielni rolniczych.

Okres ostrego kryzysu gospodarczego, jaki całkowicie wypełnił rok 1929 i pierwsze półrocze 1930 roku, będąc z jednej strony hamulcem całego życia gospodarczego, stał się z drugiej strony równocześnie bodźcem do poszukiwania coraz to bardziej intensywnego nowych dróg i środków, któreby pozwoliły na przełamanie kryzysu, a jednocześnie na oparcie rozwoju gospodarczego na trwalszych podstawach. Szczególnie wyraźnie ujawnia się powiedziane powyżej w dziedzinie rolnictwa, gdzie kryzys rolniczy zwrócił uwagę zarówno czynników publicznych, jak też społeczeństwa rolniczego na ruch zrzeszeniowy, a przedewszystkiem na jego placówki gospodarcze, jakiemi są spółdzielnie rolnicze.

Świadczą o tem wymownie cyfry i fakty, jakie odnośnie spółdzielni rolniczych z dwu lat ostatnich możemy przytoczyć. Za podstawę bierzemy tu spółdzielnie należące do Zjednoczenia Związków Spółdzielni Rolniczych, jako największego w Polsce zespołu spółdzielczo-rolniczego. Otóż w 5-ciu związkach patronackich Zjednoczenia zrzeszonych było:

pod koniec 1928 r. ogółem 3.632 spółdzielni rolniczych,
„ „ 1929 „ „ 3.972 „ „

zaś obecnie liczba spółdzielni zjednoczonych przekroczyła pokaźną cyfrę 4.000 spółdzielni. Spółdzielnie te zrzeszają obecnie około 900 tysięcy członków, reprezentujących 1/5 gospodarstw rolnych w Polsce, wobec 740 tysięcy z roku 1928. Spółdzielnie znajdują uzupełnienie swej działalności w 10 centralach gospodarczych z Centralną Kasą Spółek Rolniczych, jako centralą finansową na czele.

O dynamice rozwojowej tych spółdzielni mówią następujące cyfry dotyczące np. Kas Stefczyka:

	1928	1929
liczba Kas Stefczyka	2524	2748
fundusze własne tys. zł.	19,106	25,380
na 1 Kasę „ „	7,5	9,9
wkłady oszczędności	21,813	33,484
na 1 Kasę	8,6	13,1
pożyczki udzielone	78,594	105 650
na 1 Kasę	31,0	41,0

Faktem doniosłym jest stopniowe przesuwanie się punktu ciężkości pracy spółdzielczej w rolnictwie polskiem ze spółdzielczości kredytowej na spółdzielczość handlową i przetwórczą, ze szczególnem uwzględnieniem zbytu produktów rolniczych, zarówno roślinnych (zboże, len, i t. p.), jak też zwierzęcych (mleko i inne produkty nabiałowe, jaja, mięso i t.d.) Niemniej jednak spółdzielczość kredytowa (Kasy Stefczyka) nie przestają być ośrodkiem pracy spółdzielczej na wsi, a przeciwnie zmierza się do coraz to ściślejszej współpracy Kas Stefczyka z innemi typami spółdzielni rolniczych.

Pismo okólne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dn. 21 maja 1930 r. Nr. SF. 373/4/30, w sprawie podatku inwestycyjnego.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych stwierdziło w kilku wypadkach, iż związki komunalne zużywają na pokrycie wydatków inwestycyjnych kredyty przeznaczone na inne cele, a następnie występując do Min. Spr. Wewn. z prośbą o zatwierdzenie uchwały w sprawie poboru podatku inwestycyjnego, potrzebę wprowadzenia tego podatku uzasadniają między innemi koniecznością refundowania kredytów, zaczerpniętych z innych działów i stawiają w ten sposób władzę nadzorczą wobec faktów dokonanych.

Jeden ze związków komunalnych np. zużytkował na pokrycie wydatków związanych z budową szkoły rolniczej kredyty przeznaczone na meljoracje, a następnie, występując z prośbą o zatwierdzenie podatku inwestycyjnego na budowę tejże szkoły, prośbę swą uzasadniał koniecznością przywrócenia kredytów, przewidzianych na meljoracje.

W związku z powyższem Min. Spr. Wewn. w porozumieniu z Min. Skarbu przypomina wskazówki, udzielone w szeregu poprzednich okólników w sprawie stosowania oszczędności przez zw. kom. przy wykonywaniu budżetów oraz przy podej-

mowaniu prac inwestycyjnych, a w szczególności wskazówki zawarte w p. 3 okólnika Ministra Spraw Wewn. z dn. 21.II.1930 r. Nr. 23 (SF-480/I)—(Dz. Urz. Min. Spr. Wewn. Nr. 3 ex 1930) i oznajmia, iż tego rodzaju praktyka, polegająca na stawianiu władzy nadzorczej wobec faktów dokonanych jest niedopuszczalna, a pokrywanie wydatków inwestycyjnych z kredytów przeznaczonych na inne cele nietylko nie będzie uznawane w przyszłości za motyw uzasadniający potrzebę zatwierdzenia uchwały o poborze podatku inwestycyjnego, lecz przeciwnie traktowane będzie przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych jako dowód niestosowania się do zarządzeń i wskazówek władzy nadzorczej oraz jako dowód niewłaściwego gospodarowania funduszami związku komunalnego.

Powyższe zechcą p.p. Wojewodowie podać do wiadomości wydziałów powiatowych, oraz zarządów gmin miejskich na obszarze powierzonych Panom województw ewent. w drodze opublikowania w Dzienniku Wojewódzkim.

Nowy typ falsyfikatu 100 złotowego.

W ostatnich dniach zatrzymano falsyfikat biletu bankowego 100-złotowego z datą 28 lutego 1919 r.

Falsyfikat ten wykonany jest na papierze zwyczajnym, grubszym, sztywniejszym, kolory faro jaśniejsze, nie tak intensywne, jak na bilecie autentycznym.

Znak wodny w medaljonie wytłaczany i natłuszczany, kontury profilu twarzy i układ włosów w szczegółach odmienne.

Wizerunek Kościuszki wykonany nieudolnie, twarz, o występującej silnie lewej kości policzkowej, włosy po stronie lewej zmierzwione.

Godło państwa, orzeł, występuje strzępiasto, upierzenie nieuplastycznione.

Rysunki kompozycyj ornamentacyjnych oraz tła, o wybiegających promieniach z pod wielkiej litery „Z" i liczby „100", nieudolnie cieniowane, przerywane.

Druk w tekście i klauzuli karnej cieniowany grubiej, miejscami przerywany, o konturach nieostrych.

Cyfry numeru ścieśnione, nierówne, wykrój cyfr odmienny.

Całość falsyfikatu utrzymana jest w kolorach brudnych, rysunki wykonane są grubszemi, nieregularnemi linjami, wskutek czego cieniowanie drobnych kompozycyj rysunków nie występuje tak czysto i przejrzyście, jak na bilecie autentycznym.

Falsyfikat niezbyt trudny do rozpoznania.

Kredyty dla rolnictwa na okres żniw.

Bank Gospodarstwa Krajowego przyznał na jednem ze swych ostatnich posiedzeń Dyrekcji nowe kredyty dla rolnictwa na okres żniwny. Na cele kredytów rolniczych przeznaczono sumę 7.000.000.— złotych, z której to sumy będą udzielane 4 miesięczne pożyczki za pośrednictwem organizacyj ziemiańskich. Dyrekcja Banku Gospodarstwa Krajowego przewiduje zamianę tych pożyczek na kredyty pod rejestrowy zastaw rolniczy. Podobną akcję do kredytów dla ziemiaństwa, udzielonych przez Bank Gospodarstwa Krajowego, ma wykazać wobec drobnej własności rolnej Państwowy Bank Rolny, przeznaczając odpowiednie sumy na pomoc kredytową dla drobnego rolnictwa w ciężkim okresie żniw.

Nadto banki te mają przyjść z pomocą rolnictwu w regulowaniu zobowiązań wekslowych, pochodzących z poprzednich okresów gospodarczych, niespłaconych dotychczas wobec ciężkiego kryzysu gospodarczego, jaki przeżywa obecnie rolnictwo. Pomoc ta ma się przejawiać przedewszystkiem w rozłożeniu na dogodne terminy i w przesunięciu terminów spłaty zobowiązań, celem uniknięcia nagromadzenia w jednym czasie znacznej ilości płatności wekslowych, co spowodować może znaczną podaż zboża w okresie pożniwnym, której dalszą konsekwencją byłoby obniżenie cen zboża na rynku wewnętrznym.

Kredyty dla drobnego rolnictwa.

Według zestawień Państwowego Banku Rolnego miesiąc maj wykazał dalszy wzrost kredytów, udzielanych drobnemu rolnictwu przez tę instytucję.

Kredyty długoterminowe w listach zastawnych wzrosły w tym miesiącu o przeszło 2.500.000 zł., podzielone między 720 pożyczkobiorców. Ponadto udzielono 14 nowych pożyczek w obligacjach meljoracyjnych na sumę ponad 2.000.000.— zł. Kredyty krótkoterminowe, wynoszące w dniu 1 maja r. b. 247.000.000.— zł. wzrosły do sumy 269.000.000.— zł., przyczem suma zł. 22.000.000.— użyta została przedewszystkiem na zasilenie instytucyj kredytowych drobnego rolnictwa — kom. kas oszczędności, kas gminnych i spółdzielczych.

Kredyty z funduszów Skarbu Państwa, administrowanych przez Państwowy Bank Rolny, wzrosły w tym miesiącu o 9.000.000 zł.

100 miljonów kredytu na rejestrowy zastaw rolniczy.

Bank Polski przyznał ostatnio 100 miljonów złotych na kredyty pod rejestrowy zastaw zboża. Kredyty te udzielane będą na cztery główne zboża: żyto, pszenicę, owies i jęczmień. W ubiegłym roku rolnictwo przyznane miało w Banku Polskim 54.800.000.— zł. kredytu zastawowego, jednakże wykorzystano z tej sumy zaledwie 36.000.000.— zł.

Rozdział kredytów budowlanych.

Ministerstwo Skarbu zamierzało początkowo uruchomić na cele budowlane 21.000.000.— zł., które miały być przeznaczone dla 37 większych miast, przedewszystkiem ośrodków fabrycznych, gdzie głód mieszkaniowy daje się dotkliwie odczuć. Wobec uruchomienia pierwszej serji 3% premjowej pożyczki budowlanej sumy, przeznaczone na kredyty dla nowobudujących się budowli, wzrosły do 60.000.000,—. W związku z tem Bank Gospodarstwa Krajowego ustalił nowy podział kredytów, pomiędzy poszczególnych kredytobiorców.

Z większych miast kredyty budowlane otrzymują:

Bydgoszcz	—	zł.	1.040.500.—
Częstochowa	—	„	723.000.—
Gdynia	—	„	2.500.000.—
Gdynia Wybrzeże	—	„	750.000.—
Kraków	—	„	2.437.700.—
Lwów	—	„	2.800.000.—
Lublin	—	„	410.200.—
Łódź	—	„	6.200.000.—
Poznań	—	„	1.855.700.—
Wilno	—	„	1.864.700.—
Warszawa	—	„	16.600.000.—
Podmiejskie przy Warszawie	—	„	738.000.—
„ „ Łodzi.	—	„	200.000.—

Nowa emisja pożyczki budowlanej.

Na giełdzie warszawskiej daje się wyczuć wielkie zainteresowanie mającą się ukazać w najbliższym czasie nową pożyczką budowlaną, która, według opinji sfer giełdowych, pokryta zostanie ze znaczną nadwyżką bezpośrednio po otwarciu subskrypcji. Wobec tego należy przypuszczać, że Rząd w najbliższym czasie przystąpi do wypuszczenia nowej transzy pożyczki budowlanej na sumę 50.000.000.— złotych.

Niewyzyskane kredyty w Banku Polskim.

Wskutek niewykorzystania kredytów w Banku Polskim przez niektóre gałęzie przemysłu, zwłaszcza przez przemysł garbarski, włókienniczy, ceramiczny, hutniczy i rolniczy oraz banki prywatne, suma wykorzystanych kredytów wynosiła w dniu 31 maja r.b. zł. 672.000.000.— wobec ogólnej sumy przyznanych kredytów zł. 1.121.000.000.— Wymienione gałęzie przemysłu i banki niewykorzystały wobec tego 449.000.000 zł. kredytu w Banku Polskim. Jako jedną z najważniejszych przyczyn słabego wykorzystania kredytów podają, podobnie jak i w miesiącach poprzednich, brak odpowiedniego materjału wekslowego. Bank Polski bowiem nie kieruje się przy redyskoncie weksli żadnemi innemi względami, jak tylko tem, czy materjał wekslowy odpowiada przepisom Banku i czy pochodzi istotnie z obrotów gospodarczych.

Miljon złotych dla m. Łodzi.

Ministerstwo Skarbu, przychylając się do prośby Magistratu m. Łodzi, przyznało Gminie Miejskiej m. Łodzi 1.000.000 zł. pożyczki, zwrotnej z wpływów budżetowych roku 1930/31. Kredyt powyższy użyty zostanie na roboty publiczne, kanalizację, konserwację bruków i t. p.

Pożyczka zagraniczna dla Gdyni.

Towarzystwo Akcyjne Schweizerishe Bank-Gesellschaft w Zurichu udzieliło m. Gdyni pożyczki w wysokości 4 miljonów franków szwajc. na przeciąg lat 10 przy oprocentowaniu 7% oraz kursie emisyjnym 95,5. Amortyzacja pożyczki rozpoczyna się po 5 latach od daty emisji. Pożyczka tą ma być użytą na elektryfikację m. Gdyni. W związku z tem Towarzystwo Komunikacyjne przystąpi w najbliższym czasie do uruchomienia komunikacji troleybusowej (tramwaje bez szyn).

Magistrat m. Gdyni zastrzegł sobie prawo czerpania pieniędzy z tytułu powyższej pożyczki w miarę swoich zapotrzebowań, a to z tych względów, żeby nie płacić odsetek i kosztów z tem związanych.

Nowe blankiety nadawcze P. K. O.

Pocztowa Kasa Oszczędności wycofała z dniem 30 czerwca r.b. blankiety nadawcze na konta czekowe, będące dotychczas w obiegu, zastępując je jednolitym typem blankietów nadawczych. Od 1 lipca r.b. urzędy pocztowe i oddziały P. K. O. przyjmują wpłaty na konta czekowe wyłącznie na znormalizowanych blankietach nadawczych handlowych (z jasnozielonem tłem).

KRONIKA ZAGRANICZNA.

25-lecie duńskiego Związku Kas Oszczędności.

Związek duńskich kas oszczędności, założony 27 kwietnia 1905 obchodził w roku bieżącym dwudziestopięciolecie swego istnienia.

W Danji istnieje 530 kas oszczędności, z których 493 zrzeszonych jest w związkach lokalnych, które tworzą centralny związek K. O. Niewielka liczba kas nie należy do związku. Zaznaczyć jednak należy, że są to kasy mniejsze i przez to posiadające bardzo małe znaczenie.

Z okazji rocznicy rozwinięta została w prasie i zapomocą innych środków żywa propaganda oszczędności.

W dniu rocznicy 141 dzienników duńskich zamieściło następujące ogłoszenie:

„Szanuj drobne sumy.

W duńskich kasach oszczędności zgromadzono 2 067 000.000.— koron na 1.878.142 kontach, z czego połowa zawiera oszczędności po 50 koron i mniejsze. Jeśli każdy mieszkaniec Danji oszczędzi 10 öre dziennie, uczyni to sumę 130.000.000 rocznie bez procentów. Poznaj z tych sum znaczenie najmniejszego grosza."

Oprócz tego ogłoszono konkurs na napisanie pracy: „Jakie są argumenty za i przeciw stworzeniu ogólnego funduszu gwarancyjnego dla wkładów w kasach oszczędności."

Oszczędności szkolne w Finiandji.

W roku 1929 na 466 szkół 263 miało kasy oszczędności. Z liczby 10.481 uczniów 4.486 miało wkłady w szkolnych kasach oszczędności. 23 kasy szkolne ogłosiło dane statystyczne wkładów za rok 1929. Zgromadzono w nich 2 500.000.— marek fin. Nauczyciele, jak również rodzice uczniów, wykazują wielce przychylne stanowisko wobec rozwoju szkolnych kas oszczędności. Wszystkie kasy są zadowolone z osiągniętych rezultatów.

500.000.— dolarów oszczędności ulokują reemigranci z Ameryki w Polsce.

Ostatniemi czasy bawiła w Polsce wycieczka Weteranów Armji Polskiej w Ameryce. Wraz z wycieczką przybyło do Polski 150 Polaków amerykańskich, którzy wskutek ciężkich warunków ekonomicznych w Ameryce, pragną osiąść na stałe w Polsce.

Każdy z przybyłych dysponuje przeciętnie sumą oszczędności, wyrażającą się od 3.000.— do 6.000.— dolarów. Suma ta w amerykańskich warunkach, wobec wysokiej stopy życiowej, nie może zapewnić dobrobytu jej posiadaczowi. W Polsce, gdzie warunki bytowania są mniej skomplikowane i przez to łatwiejsze, można nabyć za to piękną gospodarkę rolną i stworzyć sobie przez to warsztat pracy. W ten sposób wpłynie do kraju około pół miljona dolarów oszczędności naszych rodaków z Ameryki, którzy wywędrowali tam w pogoni za chlebem

Kapitały zagraniczne w bankach polskich.

Na dzień 31 marca r. b. stan kapitałów zagranicznych, ulokowanych w bankach polskich, przedstawiał się w następujący sposób: Ogółem otrzymano z zagranicy kredytów bankowych na łączną sumę zł. 638.198.000.—, z czego na zobowiązania natychmiast płatne przypada zł. 89.878.000.—, na kredyty płatne za wypowiedzeniem zł. 54.962.000,—, na kredyty terminowe do 3 miesięcy — zł. 159.676.000.—, na kredyty z terminem od 3 do 6 miesięcy—zł. 125.624.000.—, na kredyty z terminem od 6 do 12 miesięcy zł. 28.793.000.—, na kredyty z terminem ponad 12 miesięcy — zł. 13.058,000.—, na kredyty pocztowe — zł. 18.755.000.—, na redyskonto dewiz — zł. 45.927.000.—. Salda kredytowe rachunków oddziałów zagranicznych banków polskich w centrali banków wynosiły w dniu 31 marca r.b. zł. 101.525.000.—

Należności banków polskich zagranicą w dniu 31 marca r. b. wyrażały się sumą zł. 182.473,000.—, z czego na należności natychmiast płatne przypada — zł. 75.080.000.—, na należności płatne za wypowiedzeniem — zł. 2.593.000.—, na należności terminowe z terminem do 3 miesięcy — zł. 5.269.000.—, na należności z terminem od 3 do 6 miesięcy — zł. 85.000.—, na należności z terminem od 6 do 12 miesięcy — zł. 8.457.000.—, na należności z terminem ponad 12 miesięcy — zł. 2.723.000.—, na weksle płatne zagranicą, znajdujące się w portfelach lub oddane do inkasa przypadało — zł. 48.886.000.—, na banknoty i pieniądze zagraniczne — zł. 22.075.000.—, na czeki i przekazy w portfelu — zł. 1.183.000.—, na czeki i przekazy w drodze —

zł. 8.261.000.—, na należności pocztowe — zł. 3.242.000.—. Salda debetowe r-ków oddziałów zagranicznych banków polskich w Centrali wynosiły na dzień 31 marca r. b. ogólną sumę — zł. 4.619.000.—

Kapitał zagraniczny w spółkach akcyjnych.

Udział kapitałów zagranicznych w polskich spółkach akcyjnych przedstawia się następująco: na 850 spółek akcyjnych istnieje 183 spółki o kapitale mieszanym, zaś w 93 spółkach kapitały zagraniczne przekraczają 50% udziałów.

Z ogólnej sumy kapitałów, zaangażowanych w 850 spółkach akcyjnych polskich, wynoszącej 1 600.000.000 złotych, na kapitał zagraniczny przypada 320.000.000 zł. czyli 20%.

Polska pożyczka budowlana w Wiedniu.

Szereg banków wiedeńskich, będących w stosunkach korespondencyjnych z bankami małopolskiemi zwrócił się do tych ostatnich z propozycją nabycia obligacyj pożyczki budowlanej, prosząc o podanie warunków i wogóle możliwości kupna.

Banki wiedeńskie, które w swoim czasie nabyły od banków małopolskich znaczną ilość premjowej pożyczki dolarowej (dolarówki), ilcząc obecnie na dużą rentowność obligacyj nowoemitowanej pożyczki budowlanej, pragną nabyć większą ilość tych walorów.

Obligacje Banku Gosp. Krajowego na rynku francuskim.

Bank Gospodarstwa Krajowego umieścił na rynku francuskim pakiet w wysokości 25.000.000 fr. 7% obligacyj komunalnych za pośrednictwem banku Societé Centrale des Banques de Province, który to bank jest zarazem syndykatem banków prowincjonalnych francuskich, a który za pośrednictwem banków prowincjonalnych ulokował na rynku francuskim walorów zagranicznych na kilkaset miljonów dolarów.

Powyższa transakcja jest pierwszą na rynku francuskim od czasu emisji pożyczki stabilizacyjnej z 1927 r.

Subskrypcja pożyczki komunalnej B. G. Kr. została otwarta dnia 8 maja i niezwłocznie pokryta.

Według porozumienia z Société Centrale des Banques de Province w ciągu bieżącego roku mają być umieszczone na rynku francuskim dalsze pakiety obligacyj Banku Gospodarstwa Krajowego, przyczem wartość następnego ma wynosić 75.000.000 fr.

Transakcja powyższa ma duże znaczenie nietylko dla Banku Gospodarstwa Krajowego, którego papiery zostały wprowadzone w ten sposób na giełdę francuską, ale takie notowania oficjalnej giełdy francuskiej przyczynią się prawdopodobnie w dużej mierze dla spopularyzowania polskich walorów we Francji, jak również i na innych rynkach finansowych zagranicy.

Subskrypcja pożyczki reparacyjnej.

W połowie czerwca r. b. wyłożona została do subskrypcji pożyczka reparacyjna. Już przed wyłożeniem do subskrypcji na rynkach zagranicznych znać było duże zainteresowanie projektowaną emisją. I istotnie pożyczka tak, jak słusznie przewidywano, pokryta została wielokrotnie, i tak we Francji i w Niemczech trzykrotnie, w Wielkiej Brytanji dwukrotnie i t. p. Wyjątek stanowiła emisja holenderska, która została pokryta w 40%. Z tego też względu holenderski syndykat gwarancyjny czyni starania celem umieszczenia pozostałych 60%. Wpływ z pożyczki podzielony zostanie w następujący sposób:

Francja	— 132.215.000,—	dolarów
Wielka Brytanja	— 50.000.000,—	„
Włochy	— 13.105.000,—	„
Japonja	— 2.060.000,—	„
Jugosławja	— 1.872.000,—	„
Portugalja	— 748.000,—	„
Niemcy	— 100.000.000,—	„

Grecka pożyczka zagraniczna.

Minister Skarbu Grecji podpisał ostatnio umowę z przedstawicielem banków amerykańskich w sprawie udzielenia zaliczki na poczet amerykańskiej pożyczki dla Grecji. Transza ta, w wysokości 7.500.000 dolarów, zostanie wypuszczona po cenie emisyjnej 99,73% i będzie oprocentowana w stosunku 5,5% rocznie. Termin spłaty ustalono na 1 rok. Dla zabezpieczenia zaliczki Grecja przekaże bankierom amerykańskim odpowiednią ilość obligacyj niewyemitowanej transzy pożyczki 500 miljonów z 1914 r.

Obieg pieniężny najważniejszych państw świata.

Obieg biletów bankowych we Francji wynosił na dzień 30 maja r. b. 73.078.814.000 franków (zł. 24.846.796.000) przy pokryciu złotem 43.808.866.000 franków (zł. 14 895 014.000) przyczem stopa dyskontowa wynosiła $2^1/_2$ proc., zaś rezerwa stosunkowa 49.5 proc.

W porównaniu z poprzednim tygodniem stan ten uległ dość znacznej zwyżce, gdyż 23 maja r.b, obieg biletów Banku Francuskiego wynosił 70.907.040.000 franków (zł. 24.108.393.000) przy pokryciu złotem 43.802.414.000 franków (zł. 14.892.820.000), przyczem rezerwa stosunkowa wynosiła 48.84%.

W Niemczech w dn. 7 czerwca r. b. było w obiegu biletów Banku Rzeszy na 4.972.744.000 marek (zł. 9.602.752.000) przy zapasie złota na 2.618.781.000 marek (zł. 5.499.440.000), Dyskonto bankowe wynosiło w tym czasie $4^1/_2$%.

Natomiast w dn. 31 maja r. b. stan ten wyglądał następująco: biletów Banku Rzeszy było w obiegu na 4.812.469,000 marek (zł. 10.106.184 000), zapasów złota na 2.591.135.000 marek (zł. 5.441.383.000).

Obieg banknotów zmalał więc o 250.000.000 marek.

Banki emisyjne Stanów Zjednoczonych (U. S. Feder. Reserv. Banks) miały w obiegu na dz. 5 czerwca r. b. biletów (fed. res. notes) na 1.457.320.000 dolarów (zł. 12.969.148.000) przy zapasie złota 3.060.580.000 dolarów (zł. 27.239.162.000).

Rezerwa kombinowana w stosunku do obiegu i wkładów wynosiła 82.2%, stopa dyskontowa Fed. Res. Bank of New-York wynosiła 3%.

W poprzednim tygodniu t. j. w dniu 29 maja r. b. stan ten przedstawiał się w ten sposób: obieg biletów 1.465.870.000 dolarów (zł. 13.046.243.000) zapas złota 3.057.310.000 dolarów (zł. 27.210.059.000) rezerwa kombinowana 82.9%.

Bank Angielski posiadał w dn. 4 czerwca r.b. not bankowych w obiegu na 359.798.602 funtów szterlingów (złotych 15.471.340.000) przy zapasie złota 156.879.085 funtów szterlingów (zł. 6.745.801.000). Dyskonto 3%.

Tydzień przedtem stan ten wyglądał następująco: obieg biletów bankowych stanowił 356.131.548 funtów szterlingów (zł. 15.313.660.000) zapas złota wynosił 158.116.699 funtów szterlingów (7.799.020.000).

Dla zestawienia podajemy dane, dotyczące stanu powyższych rachunków w Banku Polskim.

Za ostatnią dekadę maja r.b. t.j. w dniu 31 maja r.b. obieg biletów Banku Polskiego wyrażał się sumą zł. 1.332.683.810

przy pokryciu złotem i dewizami, zaliczonemi do pokrycia zł. 972.444.459.50. Stopa dyskontowa wynosiła 7%, pokrycie dewizowo-złote 61.35%.

W poprzedniej dekadzie t.j. w dniu 20 maja r. b. stan ten wyglądał w ten sposób: obieg biletów bankowych złotych 1.200.608.900, pokrycie złotem i dewizami zł. 982.344.606.24, pokrycie stosunkowe — 62.23%.

Nowe zniżki dyskonta.

Na międzynarodowym rynku pieniężnym nastąpiło dalsze upłynnienie pieniądza. W związku z tem szereg banków emisyjnych obniżył dyskonto. I tak:

Federal Reserve Bank of New York obniżył dyskonto o ½% t. j. do 2½%, Bank Rzeszy Niemieckiej (Reichsbank) obniżył dyskonto do 4%, ustalając w ten sposób swą najniższą stopę dyskontową od 1914. Jest to z kolei szósta zmiana stopy dyskontowej w Niemczech w ciągu bieżącego roku.

Bank emisyjny woln. m. Gdańska (Bank von Danzig) zniżył dyskonto do 4½%, zaś stopę lombardową do 5½%, Czechosłowacki Bank Narodowy zniżył stopę dyskontową z 4½% na 4%; przyczem stopa lombardowa papierów procentowych pozostaje bez zmian.

GIEŁDA.

Z giełdy pieniężnej.

W dniu 15 lipca r. b. notowano na Giełdzie Pieniężnej w Warszawie:

Dolary 8.87½—8.91½

Papiery %% w zł. zł.:

7% listy zast. Pań. Banku Roln.	83.25
8% listy zast. Pań. Banku Roln.	94.—
7% listy zast. Banku Gosp. Kraj.	83.25
7% obligacje Banku Gosp. Kraj.	83.25
8% oblig. Budowl. Banku Gosp. Kraj.	93.—
8% listy zast. Banku Gosp. Kraj.	94.—
8% obligacje Banku Gosp. Kraj.	94.—
8% obligacje Pol. Banku Komunal.	93.—

Papiery %% państwowe:

5% Pań. poż. Konwer. 1924 r.	55.75
4% Prem. Poż. Inwestycyjna (100 zł. zł.)	—
5% Poż. Premjowa 5.II-1926 r. (5 dol)	62.75—64.25
10% Pożyczka kolejowa	103.—
7% poż. stabilizacyjna	88
Akcje Banku Polskiego	166.50

Pozatem kosztują:

Ruble złote — (w żądaniu) —	4.63¼
Ruble srebrne (1 rb. 50 kop.) —	1.75
Ruble srebrne (drobny bilon)	0.75

Gram czystego złota — 5.9244.

Ceny zbóż na giełdach krajowych.

Od 7—13 b. m. notowano ceny zbóż na giełdach zbożowych krajowych (ceny za 100 kg.)

	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies
Kraków	46.41	18.50	—	24.75
Warszawa	51.50	18.56	25.12	23.62½
Poznań	48.—	17.42	—	19.83
Lwów	43.62	18.87½	—	20.25

KONKURS

Zarząd Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Zamojskiego w Zamościu rozpisuje niniejszem konkurs na stanowisko

DYREKTORA

Od kandydatów wymagane jest posiadanie wyższego wykształcenia handlowego oraz wykazanie się przynajmniej 5-letnią praktyką na samodzielnych stanowiskach w instytucjach kredytowych.

Do stanowiska przywiązane jest wynagrodzenie w/g VI kategorji płac urzędn. państwowych z 15% dodatkiem komunalnym.

Podania z życiorysem, odpisami świadectw i powołaniem się na poważne referencje nadsyłać należy do dnia 1 sierpnia 1930 r.

Naczelnik Zarządu Kasy

(—) T. Czernicki.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Sp. z o. o. w Warszawie.

WARSZAWA, Świętokrzyska 13 m. 15, telefon 442-63.

PRZYSTĄPILIŚMY DO WYDANIA

Kalendarzyka Kieszonkowego

na rok 1931

dla instytucyj oszczędnościowych,

który ukaże się wkrótce z druku, jako wydawnictwo Samorządowego Instytutu Wydawniczego i zawierać będzie:

1) Kalendarjum katolickie wraz z pod. wsch. i zach. słońca.
2) Wykaz świąt wyznania prawosławnego.
3) „ „ „ greko-katolickiego.
4) „ „ „ mojżeszowego.
5) Skrócony kalendarz na jednej stronicy.
6) Wykaz władz państwowych w Warszawie.
7) Najważniejsze wiadomości historyczne o komunalnych instytucjach oszczędnościowych i spółdzielczych.
8) Spis ustaw i rozporządzeń dotyczących komunalnych kas oszczędności, gminnych kas poż.-oszczędn. i spółdzielni.
9) Organizacje i banki związkowe.
10) Instytucje pieniężne: emisyjne, państwowe, komunalne, spółdzielcze i długoterm. kredytu w Warszawie.
11) Większe związki rewizyjne spółdzielcze.
12) Stan wkładów w instytucjach kredytowych.
13) Stan majątkowy gminnych kas poż.-oszczęd.
14) Tabele do obliczania procentów.
15) Formuła „ „ „ składanych.
16) Obliczanie procentów od weksli.
17) Ustrój pieniężny.
18) Opłaty stemplowe.
19) „ pocztowe i telegraficzne.
20) Miary i wagi.
21) Instytucje posiadające zastępstwo Banku Polskiego.
22) 24 aforyzmy o oszczędności polskich pisarzy od Mikołaja Reja począwszy.

Kalendarzyk kieszonkowy będzie w formacie 9×14 cm. i obejmie 40 stronic druku oprócz okładki ozdobionej pięknym kolorowym rysunkiem z pozostawieniem miejsca na nazwę instytucji oszczędnościowej i ewentualnie wyciąg ze statutu. Kalendarzyk wydany będzie starannie na dobrym papierze.

Kalendarzyk ze względu na bogatą treść dostosowaną do potrzeb akcji oszczędnościowej odda pierwszorzędną usługę i stanie się niezbędnym dla wszystkich klijentów komunalnych kas oszczędności, gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych, spółdzielni kredytowych i innych instytucyj.

Zamawiająca instytucja może umieścić na 1-ej stronie okładki pod rysunkiem nazwę firmy i adres, na 2, 3 i 4 dowolny tekst, jaki się może zmieścić na okładce kieszonkowego kalendarzyka.

Zgłaszać zamówienia z podaniem tekstów na okładkę i ilości egzemplarzy w możliwie szybkim terminie pod adresem Samorządowego Instytutu Wydawniczego sp. z o. o. w Warszawie.

Cena kalendarzyka kieszonkowego z nadrukiem czterech stron okładki wyniesie, poczynając od 350 egz. 20 gr. za sztukę. Przy zamówieniach, poczynając od 500 egz. 19 gr. za sztukę i od 1.000 egz. 18 gr. za sztukę. Przy większych zamówieniach specjalne rabaty.

UWAGA. Nadruk na 4-ch stronach okładki wykonujemy przy zamówieniach pocz. od 350 szt.

Druk Jana Górnickiego — Warszawa, Nowy Świat 57. Tel. 152-16.